

Момот Т.В.,

д.е.н.,

*професор кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку та аудиту,
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова***Аванесова Н.Е.,**

к.е.н.,

*професор кафедри фінансів та кредиту,
Харківський національний університет будівництва та архітектури*

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ПРИЙОМУ ВИЗНАЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ПОКАЗНИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Анотація. У статті запропоновано підходи до удосконалення методичного прийому визначення комплексного показника ефективності функціонування підприємств України з урахуванням вагомості локальних показників, що входять до певних систем оцінки ефективності управління підприємством, його платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності, ефективності інвестиційної діяльності та інноваційної діяльності.

Ключові слова: методичний прийом, інтегральний показник, платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність, рентабельність, ефективність інвестиційної діяльності, ефективність інноваційної діяльності.

Постановка проблеми. Поглиблення кризових явищ в економіці України вимагає від вітчизняних підприємств розробки дієвих напрямків підвищення ефективності функціонування. Разом із тим слід зазначити, що першочерговою проблемою у даному випадку є оцінка вже досягнутого рівня економічної ефективності функціонування підприємств, результати якої мають стати своєрідним підґрунтям для прийняття стратегічних рішень щодо підвищення ефективності власної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінка ефективності функціонування підприємств як у цілому, так і за окремими напрямками господарської діяльності є досить поширеним напрямком досліджень багатьох учених. Серед них, на нашу думку, варто виділити роботи таких науковців, як: В.І. Отенко, В.С. Пономаренко, І.В. Гонтарева, Л.А. Квятковська, Л.Д. Воробйова та ін. Праці цих дослідників спрямовані на формування комплексного підходу до оцінки ефективності окремих видів діяльності підприємства.

Так, роботи В.І. Отенко присвячені формуванню аналітичного інструментарію оцінки ефективності діяльності підприємства. Автором запропоновано етапи оцінки ефективності діяльності підприємства та сформовано відповідний їм інструментарій аналізу [1, с. 235]. У дослідженнях В.С. Пономаренко, І.В. Гонтаревої запропоновано дворівневу багатошарову модель визначення інтегрального показника системної ефективності розвитку підприємства на основі статистичного та операційного згортання комплексних, узагальнених і часткових показників господарської діяльності підприємства [2]. Л.А. Квятковською, Л.Д. Воробйовою запропоновано оцінку економічної ефективності системи управління підприємством на засадах комплексного підходу при виділенні функціональних

складових, що відображає економічні результати діяльності організації при певній системі управління [3, с. 74].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на достатнє опрацювання проблеми ефективності функціонування підприємства, на нашу думку, проаналізовані методики не мають комплексного охоплення всіх видів діяльності підприємства. Здебільшого вони спрямовані на оцінку ефективності управління підприємством через його виробничу, комерційну та фінансову діяльність.

Таким чином, на думку авторів, при оцінці ефективності функціонування підприємств потрібно врахувати оцінку ефективності інвестиційної й інноваційної діяльності. В умовах швидкоплинного зовнішнього середовища інноваційна діяльність виступає запорукою своєчасного реагування й адаптації підприємства до зміни зовнішніх умов функціонування. Своєю чергою, інвестиційна діяльність спрямовується на пошук альтернативних джерел фінансування господарської діяльності підприємства.

Мета статті полягає в удосконаленні методичного прийому визначення комплексного показника ефективності функціонування підприємств України.

Виклад основного матеріалу дослідження. За результатами проведеного дослідження авторами статті визначено, що комплексний показник ефективності функціонування підприємств України доцільно визначати за допомогою інтегрального показника, який розраховано за середньо геометричною величиною від інтегральних показників комплексної оцінки ефективності управління підприємством, його платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності, ефективності інвестиційної діяльності та інноваційної діяльності за формулою

$$E_{\text{ЕФП}} = \sqrt[3]{\Pi_{\text{ЕВП}} * \Pi_{\text{П}} * \Pi_{\text{ФС}} * \Pi_{\text{ДА}} * \Pi_{\text{Р}} * \Pi_{\text{ЕІвд}} * \Pi_{\text{ЕІнд}}}, \quad (1)$$

де $E_{\text{ЕФП}}$ – комплексний показник ефективності функціонування підприємств оборонної промисловості;

$\Pi_{\text{ЕВП}}$ – комплексний показник оцінки ефективності управління підприємством;

$\Pi_{\text{П}}$ – комплексний показник оцінки платоспроможності підприємства;

$\Pi_{\text{ФС}}$ – комплексний показник оцінки фінансової стійкості підприємства;

$\Pi_{\text{ДА}}$ – комплексний показник оцінки ділової активності підприємства;

$\Pi_{\text{Р}}$ – комплексний показник оцінки рентабельності підприємства;

$П_{ЕінвД}$ – комплексний показник оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства;

$П_{ЕіннД}$ – комплексний показник оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства.

Автори зазначають, що комплексний показник оцінки ефективності управління підприємством передбачає проведення аналізу й оцінки теперішнього стану виробничої діяльності підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Складові коефіцієнти комплексного показника оцінки ефективності управління підприємством та методика їх розрахунку

Показник	Методика розрахунку	Вимоги
Коефіцієнт фондів/дачі основних засобів	$K_{ФВ} = \frac{ОТП}{ОВФ}$, де $ОТП$ – обсяг товарної продукції, тис. грн., $ОВФ$ – середньорічна вартість основних виробничих фондів підприємства, тис. грн.	Збільшення
Коефіцієнт оновлення основних засобів	$K_{он} = \frac{\sum_{i=1}^n ОВФ_i}{ОВФ_{кр}}$, де $\sum_{i=1}^n ОВФ_i$ – сумарна вартість основних фондів, що були введені в експлуатацію протягом аналізованого періоду, тис. грн., $ОВФ_{кр}$ – вартість основних виробничих фондів підприємства на кінець аналізованого року, тис. грн.	Збільшення
Коефіцієнт фізичного зносу основних засобів	$K_{зн} = \frac{\sum_{i=1}^n ОВФ_i^{зн}}{ОВФ_{пр}^{перв}}$, де $\sum_{i=1}^n ОВФ_i^{зн}$ – сумарна вартість зношених основних фондів за аналізований період, тис. грн., $ОВФ_{пр}^{перв}$ – первісна вартість основних виробничих фондів підприємства на початок аналізованого року, тис. грн.	Зменшення
Коефіцієнт продуктивності праці	$K_{ПП} = \frac{ОТП}{Ч_{ПВП}}$, де $ОТП$ – обсяг товарної продукції, тис. грн., $Ч_{ПВП}$ – середньорічна чисельність працівників промислово-виробничого персоналу, ос.	Збільшення
Коефіцієнт матеріаловіддачі	$K_{МВ} = \frac{ОТП}{МВ}$, де $ОТП$ – обсяг товарної продукції, тис. грн., $МВ$ – матеріальні витрати на випуск продукції, тис. грн.	Збільшення
Коефіцієнт витрат на 1 грн. товарної продукції	$K_{1грн} = \frac{С_{ТП}}{ОТП}$, де $С_{ТП}$ – собівартість товарної продукції, тис. грн., $ОТП$ – обсяг товарної продукції, тис. грн.	Зменшення

Комплексний показник оцінки платоспроможності підприємства, на думку авторів статті, передбачає оцінку як поточної, так і швидкої ліквідності підприємства, тобто його можливостей до своєчасного погашення власних зобов'язань (табл. 2).

Авторами запропоновано визначати комплексний показник оцінки фінансової стійкості підприємства за результатами аналізу стабільності фінансового стану, можливостей виконувати зобов'язання перед кредиторами, бюджетом та власниками за рахунок збалансування власних фінансових ресурсів та позик (табл. 3).

Оцінка ділової активності дозволяє дослідити результативність управління й ефективність прийнятих рішень. Застосування результатів оцінки ділової активності слугуватиме покращанню результативності виробничо-господарської діяльності і допоможе здобути конкурентні переваги на сегменті ринку господарювання (табл. 4).

Для об'єктивної оцінки ефективності роботи підприємства недостатньо знати лише абсолютну величину отриманого прибутку. Необхідно володіти інформацією щодо його прибутковості (дохідність, рентабельність), тобто вивчати відносні показники

Таблиця 2

Складові коефіцієнти комплексного показника оцінки платоспроможності підприємства та методика їх розрахунку

Показник	Методика розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт покриття	$K_{покp} = \frac{ОА}{ПЗ}$, де $ОА$ – оборотні активи, тис. грн., $ПЗ$ – поточні зобов'язання, тис. грн.	>1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$K_{шв} = \frac{ОА - З}{ПЗ}$, де $З$ – запаси, тис. грн.	0,6-0,8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{аб} = \frac{ГК}{ПЗ}$, де $ГК$ – грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	>0

Таблиця 3

Складові коефіцієнти комплексного показника оцінки фінансової стійкості підприємства та методика їх розрахунку

Показник	Методика розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт фінансової автономії	$K_{ФА} = \frac{ВК}{ВБ}$, де $ВК$ – власний капітал, тис. грн., $ВБ$ – валюта балансу, тис. грн.	>0,5
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$K_{звоз} = \frac{ЧОА}{ОА}$, де $ЧОА$ – чисті оборотні активи, тис. грн.	>0,1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$K_{МВК} = \frac{ЧОА}{ВК}$	>0

ефективності діяльності. Для цього необхідно отримати прибутки порівняти із вкладеним капіталом, ресурсами, понесеними витратами. Саме це покладено в основу розрахунку комплексного показника оцінки рентабельності підприємства (табл. 5).

В умовах фінансової нестабільності та кризового стану економіки України надзвичайно важливого значення набуває активізація інвестиційної діяльності, оскільки без цього неможливо здійснювати прогресивні структурні зрушення в економіці, інноваційне оновлення її реального сектора, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави.

У сучасних умовах від ефективності інвестиційної діяльності підприємства залежать стан виробництва, положення і рівень технічної оснащеності основних засобів підприємств національного господарства, можливості структурної перебудови економіки, рішення соціальних та екологічних проблем.

Оцінка ефективності інвестиційної діяльності є одним із важливих етапів у процесі управління реальними інвестиціями. Від того, наскільки якісно виконана така оцінка, залежить правильність ухвалення остаточного рішення про прийнятність конкретного напрямку інвестування діяльності підприємства (табл. 6).

Ефективність інновацій – величина, що визначається конкретною здатністю інновацій зберігати певну кількість трудо-

вих, матеріальних і фінансових ресурсів із розрахунку на одиницю створюваних продуктів, технічних систем, структур.

Про ефективність реалізації інновацій свідчать не лише економічні результати. Інновації можуть змінювати і умови праці, зменшувати потребу в непоновлюваних ресурсах, створювати можливість виконання тих робіт, які дотепер були поза межами людських чи технічних можливостей, формувати нові напрями науково-технічного розвитку тощо.

У сучасних умовах інноваційна діяльність є найважливішою складовою процесу забезпечення успішного функціонування підприємства. Саме тому постає питання оцінки її ефективності як напрямку підвищення ефективності функціонування підприємства в цілому (табл. 7).

Запропоновані системи показників містять як показники-дестимулятори, так і показники-стимулятори. Саме тому перед зведенням в інтегральний показник їх спочатку нормалізують:

- для показника-стимулятора

$$\delta_i = \frac{P_i}{P_{max}}, \quad (2)$$

Таблиця 5

Складові коефіцієнти комплексного показника оцінки рентабельності підприємства та методика їх розрахунку

Таблиця 4
Складові коефіцієнти комплексного показника оцінки ділової активності підприємства та методика їх розрахунку

Показник	Методика розрахунку	Вимоги
Коефіцієнт оборотності активів	$K_{OB}^A = \frac{ЧД}{ВБ}$, де ЧД – чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	Збільшення
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$K_{OB}^{ДЗ} = \frac{ЧД}{ДЗ}$, де ДЗ – середня за період дебіторська заборгованість, тис. грн.	Збільшення
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$K_{OB}^{КЗ} = \frac{C_{рп}}{КЗ}$, де $C_{рп}$ – собівартість реалізованої продукції, тис. грн., КЗ – середня за період кредиторська заборгованість, тис. грн.	Збільшення
Коефіцієнт оборотності запасів	$K_{OB}^3 = \frac{C_{рп}}{3}$	Збільшення
Коефіцієнт оборотності основних фондів	$K_{OB}^{OF} = \frac{ЧД}{OF_{перс}}$, де $OF_{перс}$ – середньорічна вартість основних фондів за первісною вартістю, тис. грн.	Збільшення
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$K_{OB}^{ВК} = \frac{ЧД}{ВК}$	Збільшення

Показник	Методика розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт рентабельності основних засобів	$K_{РОВФ} = \frac{ЧП}{ОВФ}$, де ЧП – чистий прибуток, тис. грн., ОВФ – середньорічна вартість основних фондів, тис. грн.	>0
Коефіцієнт рентабельності персоналу	$K_{рперс} = \frac{ЧП}{B_{перс}}$, де ЧП – чистий прибуток, тис. грн., $B_{перс}$ – середньорічні витрати на персонал (заробітна плата, навчання, підвищення кваліфікації та перепідготовка кадрів, оплата відпусток і лікарняних листів тощо), тис. грн.	>0
Коефіцієнт рентабельності матеріальних витрат	$K_{рмв} = \frac{ЧП}{МВ}$, де ЧП – чистий прибуток, тис. грн., МВ – матеріальні витрати, тис. грн.	>0
Коефіцієнт чистої рентабельності продаж	$K_{чр}^{прод} = \frac{ЧП}{ЧД}$, де ЧП – чистий прибуток, тис. грн.	>0
Коефіцієнт рентабельності активів	$K_{рент}^A = \frac{ЧП}{ВБ}$	>0
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$K_{рент}^{ВК} = \frac{ЧП}{ВК}$	>0

- для показника-дестимулятора

$$\delta_i = \frac{P_{min}}{P_i}, \quad (3)$$

де P_i – значення i -го показника;

P_{max} – найбільше значення показника за аналізований період;

P_{min} – найменше значення показника за аналізований період.

При цьому узагальнюючий (інтегральний) показник визначається як середньоарифметична величина з нормалізованих показників

$$IIP = \frac{\sum_{i=1}^n \delta_{Pi}}{n}, \quad (4)$$

де IIP – інтегральний показник комплексної оцінки ефективності за напрямком аналізу;

δ_{Pi} – нормалізоване значення i -го показника, що входить до складу інтегрального.

Разом із тим, на нашу думку, розглянута методика не дає змогу врахувати різний ступінь значущості локальних показ-

ників, тому ми пропонуємо удосконалити існуючу методику за рахунок визначення рівня значущості кожного показника відповідної системи.

Уважаємо доцільним визначити питомі ваги значущості локальних показників за допомогою експертних оцінок.

Як указано у монографії [4, с. 27], у практичній діяльності використовують індивідуальні та групові експертні процедури. Перевагою індивідуальної експертизи є оперативність одержання інформації для прийняття рішень і відносно невеликі витрати, а недоліком – надвисокий рівень суб'єктивності і, як наслідок, – відсутність упевненості у вірогідності отриманих оцінок. Для вирішення поставленого питання використано колективні експертні оцінки, а

Таблиця 7

Складові коефіцієнти комплексного показника оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства та методика їх розрахунку

Показник	Методика розрахунку	Вимоги
Коефіцієнт зростання суми витрат на дослідження, розробку та впровадження нових видів продукції	$K_{звд} = \frac{ВД^1}{ВД^0}$, де $ВД^1, ВД^0$ – витрати на дослідження, розробку та впровадження нових видів продукції в поточному та попередньому періодах відповідно, тис. грн.	→min
Питома вага високотехнічного обладнання в загальній вартості основних засобів	$ПВ_{вто} = \frac{ВТО}{ОВФ}$, де $ВТО$ – середньорічна вартість високотехнологічного обладнання, тис. грн., $ОВФ$ – середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн.	→max
Коефіцієнт зростання суми витрат на освоєння нових ринків збуту	$K_{ворз} = \frac{ВОРЗ^1}{ВОРЗ^0}$, де $ВОРЗ^1, ВОРЗ^0$ – витрати на освоєння нових ринків збуту в поточному та попередньому періодах відповідно, тис. грн.	→min
Питома вага працівників та керівників, які підвищили кваліфікацію	$ПП_{кпк} = \frac{К_{пк}}{Ч_{пвп}}$, де $К_{пк}$ – кількість працівників та керівників, які підвищили кваліфікацію, ос., $Ч_{пвп}$ – середньорічна кількість працівників промислово-виробничого персоналу, ос.	→max
Коефіцієнт зростання суми витрат на підбір, навчання та підвищення кваліфікації персоналу	$K_{впнкпк} = \frac{ВПНКП^1}{ВПНКП^0}$, де $ВПНКП^1, ВПНКП^0$ – витрати на підбір, навчання та підвищення кваліфікації персоналу в поточному та попередньому періодах відповідно, тис. грн.	→min

Таблиця 6

Складові коефіцієнти комплексного показника оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємства та методика їх розрахунку

Показник	Методика розрахунку	Вимоги
Коефіцієнт реальної вартості майна	$K_{рвм} = \frac{ОВФ^{зал} + ВЗ + НВ + МШП}{А}$, де $ОВФ^{зал}$ – вартість основних виробничих фондів за залишковою вартістю, тис. грн., $ВЗ$ – виробничі запаси, тис. грн., $НВ$ – незавершене виробництво, тис. грн., $МШП$ – малоцінні та швидкозношувальні предмети, тис. грн., $А$ – активи, тис. грн.	>0,5
Коефіцієнт забезпеченості необоротних активів власним капіталом	$K_{на} = \frac{ОВФ + ПА}{ВК}$, де $ОВФ$ – вартість основних виробничих фондів, тис. грн., $ПА$ – позабігові активи, тис. грн., $ВК$ – власний капітал, тис. грн.	→max
Коефіцієнт рентабельності інвестицій у необоротні активи	$K_{рина} = \frac{ЧП_{ид}}{НА}$, де $ЧП_{ид}$ – чистий прибуток від інвестиційної діяльності, тис. грн., $НА$ – середньорічні необоротні активи, тис. грн.	>0
Коефіцієнт рентабельності інвестицій в оборотні активи	$K_{рюа} = \frac{ЧП_{ид}}{ОА}$, де $ЧП_{ид}$ – чистий прибуток від інвестиційної діяльності, тис. грн., $ОА$ – середньорічні оборотні активи, тис. грн.	>0
Коефіцієнт рентабельності інвестованого в підприємство капіталу	$K_{рик} = \frac{ЧП}{ІК}$, де $ЧП$ – чистий прибуток, тис. грн., $ІК$ – інвестований капітал, тис. грн.	>0

саме метод Дельфі, який відноситься до різновиду закритих експертних опитувань.

Розглянемо методи визначення коефіцієнтів важливості, які підрозділяються на два класи: методи обробки інформації в первинних шкалах і в похідних шкалах. Для вирішення даного завдання найбільш прийнятними є методи першого класу, що включають:

- методи аналізу матриці попарного порівняння (у тому числі методи найменших квадратів, а також методи власних векторів матриці, з яких найпоширеніші методи Уея, Сааті й Коггера);
- рангові методи (у тому числі методи середніх та трансформованих рангів);
- методи точечних оцінок (бальні методи) [4, с. 31–32].

На вибір методу оцінки вагових коефіцієнтів впливають наступні основні фактори. По-перше, фізична сутність параметрів і відношення між ними (у даному випадку – сутність економічних показників, ступінь взаємозв'язків між ними, характер залежності або незалежності). По-друге, складність проведення експертизи та трудомісткість одержання експертної інформації. Найменшого часу спілкування з експертами вимагають рангові методи. По-третє, ступінь погодженості думок експертів, що залежить у першу чергу від кількості запрошених експертів і рівня їхньої кваліфікації. У той же час на неї впливає обраний метод оцінки вагів. Так, найбільшу погодженість експертів забезпечує лінійна згортка, найменшу – безпосередня чисельна оцінка вагів, при цьому, як відзначено в [5, с. 152], ранжирування при всій його простоті дозволяє одержати вагові коефіцієнти, досить точні й близькі до їхнього значення, отриманого методом лінійної згортки. По-четверте, трудомісткість обробки експертних даних. Найменш трудомісткими є рангові та бальні методи.

Таким чином, з огляду на вищевикладене, найбільш доцільним для визначення коефіцієнтів важливості окремих показників в інтегральному показнику є метод середніх рангів:

$$\lambda_i = \frac{\sum_{j=1}^n R_{ij}}{\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n R_{ij}}, \quad (5)$$

де λ_i – питома вага (коефіцієнт важливості);

k_{ij} – перетворений ранг параметра i в експерта j ;

n – кількість параметрів (показників) [5, с. 156].

Експертам пропонується проранжувати показники за ступенем їх важливості, причому можливо надавати однакові ранги показникам, які вони вважають рівно важливими. Потім отримані ранги перетворюють. При застосуванні процедури колективних експертних оцінок підсумкове значення коефіцієнтів важливості визначається як середня арифметична величина по кількості експертів, звичайно, з урахуванням значень коефіцієнтів конкордації, які повинні розраховуватися для кожного з досліджуваних показників окремо.

Відповідно, після впровадження до методики комплексної оцінки ефективності за напрямком аналізу рівня значущості кожного показника відповідної системи інтегральний показник комплексної оцінки ефективності за напрямком аналізу визначатиметься як середньоарифметична величина

з нормалізованих показників, помножених коефіцієнт їх важливості

$$III = \frac{\sum_{i=1}^n \delta_{Pi} * \lambda_i}{n}, \quad (6)$$

де III – інтегральний показник ефективності за напрямком аналізу;

δ_{Pi} – нормалізоване значення i -го показника, що входить до складу інтегрального;

λ_i – коефіцієнт важливості кожного з системи 10-ти показників.

Таким чином, запропонований підхід до впровадження рівня значущості кожного з локальних показників у відповідній системі оцінки дозволить визначати комплексні показники оцінки ефективності різних видів діяльності підприємств оборонної промисловості з урахуванням вагомості показників, що входять до складу комплексного показника. Своєю чергою, це сприятиме визначенню першочергових напрямків впливу з метою підвищення ефективності функціонування підприємств у цілому.

Висновки. Авторами запропоновано удосконалення методичного прийому визначення комплексного показника ефективності функціонування підприємств України. На нашу думку, його доцільно визначати за допомогою інтегрального показника, який розраховано за середньгеометричною величиною від інтегральних показників комплексної оцінки ефективності управління підприємством, його платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності, ефективності інвестиційної діяльності та інноваційної діяльності з урахуванням рівня значущості локальних показників, що входять до комплексного показника оцінки певної системи. При цьому слід особливу увагу приділити визначенню та врахуванню коефіцієнтів вагомості окремих показників, що використовуються для оцінки ефективності різних видів діяльності підприємства, з метою визначення найбільш проблемних місць у забезпеченні ефективності функціонування підприємства в умовах швидкоплинного зовнішнього середовища.

Література:

1. Отенко В.І. Формування аналітичного інструментарію оцінки ефективності діяльності підприємства / В.І. Отенко // Бізнес Інформ. – 2013. – № 5. – С. 232–237.
2. Пономаренко В.С. Структура визначення інтегрального показника системної ефективності розвитку підприємства / В.С. Пономаренко, І.В. Гончарова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/278/1.
3. Квятковська Л.А. Комплексний підхід до оцінки ефективності управління підприємством / Л.А. Квятковська, Л.Д. Воробйова // Вісник НТУ «ХП». – 2013. – № 50(1023). – С. 67–75.
4. Дикань В.Л. Комплексна методика визначення рівня економічної безпеки, оцінки ризиків та ймовірності банкрутства підприємств : [монографія] / В.Л. Дикань, І.Л. Назаренко. – Х. : УкрДАЗТ, 2011. – 142 с.
5. Методы и средства принятия решений в социально-экономических и технических системах : [учеб. пособ.] / Э.Г. Петров, М.В. Новожилова, И.В. Гребенник, Н.А. Соколова ; под общ. ред. Э.Г. Петрова. – Херсон : ОЛДИ-Плюс, 2003. – 380 с.

Аванесова Н.Э. Усовершенствование методического приема определения комплексного показателя эффективности функционирования предприятий оборонной промышленности Украины

Аннотация. В статье предложен подход к совершенствованию методического приема определения комплексного показателя эффективности функционирования предприятий Украины с учетом весомости локальных показателей, входящих в определенные системы оценки эффективности управления предприятием, его платежеспособности, финансовой устойчивости, деловой активности, рентабельности, эффективности инвестиционной деятельности и инновационной деятельности.

Ключевые слова: методический прием, интегральный показатель, платежеспособность, финансовая устойчивость, деловая активность, рентабельность, эффективность инвестиционной деятельности, эффективность инновационной деятельности.

Avanesova N.Ye. Improvement activity definition of an integrated indicator of enterprises functioning efficiency defence – industry of Ukraine

Summary. This article proposes an approach to improve the activity definition of an integrated indicator of enterprises functioning efficiency of Ukraine in view of the weight of the local indicators included in certain systems to assess the effectiveness of the enterprise management, its solvency, financial stability, business activity, profitability, efficiency, investment and innovation.

Keywords: methodical technique, integral index, solvency, financial stability, business activity, profitability, efficiency, investment activity, efficiency of innovation activity.